

## DU LỊCH SINH THÁI TẠI THỊ XÃ TÂN CHÂU, AN GIANG: TIỀM NĂNG VÀ THỰC TRẠNG

Nguyễn Thị Vân Hạnh<sup>(1)</sup>

(1) Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân Văn – VNU HCM

Ngày nhận bài: 20/7/2021; Ngày gửi phản biện: 02/8/2021; Chấp nhận đăng: 28/9/2021

Liên hệ Email: nguyenthivanhanh@hcmussh.edu.vn

<https://doi.org/10.37550/tdmu.VJS/2021.05.235>

---

### Tóm tắt

Với những lợi ích to lớn có thể đem lại cho tất cả các bên liên quan, du lịch sinh thái (DLST) đã và đang trở thành xu thế tất yếu trên phạm vi toàn cầu cũng như ở từng quốc gia, địa phương. Thị xã Tân Châu sở hữu nhiều tiềm năng phát triển DLST nhưng còn ít được biết đến so với nhiều địa phương khác trong tỉnh An Giang. Bài viết này hướng tới việc đánh giá tiềm năng DLST tại Tân Châu cũng như xem xét thực trạng khai thác loại hình du lịch này tại địa phương, trên cơ sở đó có những đề xuất giúp các nhà quản lý tại địa phương có hướng đi tốt hơn và hiệu quả hơn trong khai thác DLST tại thị xã Tân Châu, tỉnh An Giang. Kết quả nghiên cứu cho thấy mặc dù sở hữu nhiều tiềm năng nhưng hoạt động khai thác DLST tại Tân Châu còn chưa hiệu quả. Chính quyền và cộng đồng địa phương đã có những quan tâm và định hướng nhất định cho việc phát triển loại hình du lịch này trong tương lai.

**Từ khóa:** du lịch sinh thái, tài nguyên, tiềm năng

### Abstract

#### ECOTOURISM IN TAN CHAU, AN GIANG: POTENTIALS AND REAL SITUATION

Having lots of benefit for all stakeholders, ecotourism has become a globally and locally indispensable trend. Tan Chau township owns plentiful potentials in ecotourism but its name has not been raised as much as other areas in An Giang province. This paper aims at evaluating ecotourism potentials as well as describing the real situation of this tourism type in Tan Chau in order to make some suggestions for making the best of ecotourism in Tan Chau, An Giang. The result showed that though having lots of potentials, ecotourism in Tan Chau has not been developed adequately and effectively. The local government and community have had certain concern and orientation for ecotourism development in the future.

---

### 1. Đặt vấn đề

Du lịch sinh thái (DLST) – với tư cách là một loại hình du lịch có trách nhiệm – đã và đang phát triển nhanh và nhận được nhiều sự quan tâm của giới hoạt động cũng

như nghiên cứu về du lịch. Có nhiều cách tiếp cận và định nghĩa khác nhau về DLST, theo Hiệp hội DLST quốc tế, “DLST là việc đi lại có trách nhiệm tới các khu vực thiên nhiên mà bảo tồn được môi trường và cải thiện phúc lợi cho người dân địa phương”. Không chỉ là loại hình du lịch dựa vào thiên nhiên, DLST cũng có thể là loại hình dựa vào các cảnh quan tự nhiên – nhân tạo, các cảnh quan hoàn toàn tự nhiên nhưng do con người quản lý chi phối như rừng trồng, các cánh đồng cao sản, các công viên quốc gia.... Hơn thế nữa, các di tích lịch sử, văn hóa hoặc các di tích lịch sử cách mạng cũng là đối tượng của DLST (Nguyễn Văn Thuật, 2016).

Tuy xuất hiện muộn hơn so với nhiều loại hình du lịch phổ biến khác, DLST rất nhanh chóng có sự chuyển mình và phát triển mạnh mẽ trên phạm vi toàn cầu. Theo Hiệp hội DLST thế giới, từ đầu những năm 90 của thế kỷ XX, DLST là loại hình phát triển nhanh nhất trong ngành công nghiệp du lịch (Nguyễn Quyết Thắng, 2014). Với những lợi ích to lớn mà nó có thể đem lại cho tất cả các bên liên quan, DLST đã và đang trở thành xu thế tất yếu trên phạm vi toàn cầu cũng như ở từng quốc gia, địa phương. Các vùng, điểm có tiềm năng phát triển DLST nếu biết khai thác đúng cách và hiệu quả sẽ đem lại nhiều tác động tích cực cho sự phát triển kinh tế xã hội địa phương.

Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL) có tiềm năng dồi dào về DLST. Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030 cũng nêu rõ sản phẩm đặc trưng của ĐBSCL là: “DLST, khai thác các giá trị văn hóa sông nước, miệt vườn, nghỉ dưỡng, sinh thái biển, đảo...” (Luu Phước Vẹn, Trần Công Dũ, 2019). Thời gian qua, nhiều mô hình tiêu biểu khai thác DLST tại ĐBSCL đã cho thấy tiềm năng rất lớn của vùng đối với loại hình du lịch này cũng như những đóng góp đáng kể mà DLST có thể đem lại cho cộng đồng, cho sự phát triển kinh tế – xã hội của địa phương.

Là một trong những tỉnh phát triển du lịch mạnh nhất vùng ĐBSCL, An Giang là vùng có đồng bằng rộng lớn, nhiều sông rạch, đồi núi với hệ rừng sinh thái, môi trường phong phú, đa dạng; có nhiều di tích văn hóa lịch sử được xếp hạng; có nhiều lễ hội văn hóa, tín ngưỡng, tâm linh nổi tiếng. Phát triển du lịch gắn với bảo vệ tài nguyên môi trường; bảo tồn, phát huy các giá trị văn hóa lịch sử và lợi ích của cộng đồng cư dân địa phương là định hướng của Tỉnh (UBND Tỉnh An Giang, 2014).

Thị xã Tân Châu cũng sở hữu nhiều tiềm năng phát triển DLST nhưng còn ít được biết đến so với nhiều địa phương khác trong tỉnh như Châu Đốc, Long Xuyên, Tịnh Biên, Tri Tôn. Thời gian gần đây, lãnh đạo tỉnh An Giang nói chung và thị xã Tân Châu nói riêng đã có sự quan tâm hơn tới việc khai thác du lịch tại địa bàn này. Bài viết này hướng tới việc đánh giá tiềm năng DLST tại Tân Châu cũng như xem xét thực trạng khai thác loại hình du lịch này tại địa phương, trên cơ sở đó có những đề xuất giúp các nhà quản lý tại địa phương có hướng đi tốt hơn và hiệu quả hơn trong khai thác DLST tại thị xã Tân Châu, tỉnh An Giang.

## 2. Phương pháp

Các dữ liệu dùng để phân tích trong bài viết được thu thập bằng những phương pháp:

– Phỏng vấn bằng bảng hỏi: Đối tượng là 100 người đại diện các hộ gia đình sinh sống tại các khu vực gần các điểm tham quan, du lịch của thị xã Tân Châu. Mẫu được chọn là mẫu thuận tiện.

– Phỏng vấn sâu: 16 trường hợp bao gồm 5 lãnh đạo (tỉnh, thị xã, phường), 1 doanh nghiệp du lịch địa phương, 5 hộ gia đình làm du lịch và 5 hộ gia đình chưa làm du lịch.

– Quan sát: Nhóm nghiên cứu tiến hành điền dã và khảo sát, đánh giá các điểm du lịch tại địa bàn nghiên cứu.

Cuộc điều tra khảo sát, điền dã được tiến hành vào tháng 2/2020 nằm trong khuôn khổ đề tài “*Nghiên cứu xây dựng mô hình phát triển du lịch thị xã Tân Châu giai đoạn 2020-2025, định hướng đến năm 2030*” được thực hiện bởi Khoa Du lịch, trường ĐHKHXH&NV, ĐHQG TP.HCM. Chỉ những thông tin cụ thể liên quan tới mảng DLST trong các kết quả nghiên cứu (thu thập từ phương pháp điều tra bằng bảng hỏi, phỏng vấn sâu và quan sát) được chọn lọc để phân tích trong bài viết này.

– Phân tích tài liệu: Tổng hợp và phân tích thông tin từ các tài liệu có liên quan như các công trình khoa học, sách báo, tạp chí, đề tài cùng chủ đề nghiên cứu, các văn bản, báo cáo của địa phương được cung cấp bởi Phòng Văn hóa Thông tin thị xã Tân Châu.

## 3. Kết quả và bàn luận

### 3.1. *Tiềm năng phát triển du lịch sinh thái tại Tân Châu*

Đánh giá tiềm năng du lịch cần dựa vào nhiều yếu tố từ tài nguyên phục vụ du lịch, thị trường khách tới cơ sở hạ tầng xã hội, cơ sở hạ tầng kỹ thuật phục vụ du lịch, nguồn nhân lực, chính sách, quản lý, quảng bá đầu tư, các tour tuyến có thể khai thác... Tuy nhiên, nội dung của bài báo này chỉ tập trung vào loại hình DLST, để tránh trùng lặp với nội dung đánh giá chung về tiềm năng du lịch Tân Châu đối với các yếu tố khai thác chung cho mọi loại hình du lịch, trong phạm vi bài báo, tiềm năng DLST tại Tân Châu chỉ được đánh giá dựa trên 2 nhóm yếu tố cơ bản là tài nguyên du lịch tự nhiên và tài nguyên du lịch văn hóa.

Theo Luật Du lịch Việt Nam, tài nguyên du lịch là cảnh quan thiên nhiên, yếu tố tự nhiên, di tích lịch sử – văn hoá, công trình lao động sáng tạo của con người và các giá trị nhân văn khác có thể được sử dụng nhằm đáp ứng nhu cầu du lịch (Luật Du lịch, 2017).

Cụ thể hơn, Luật Du lịch cũng nêu rõ tài nguyên du lịch tự nhiên bao gồm cảnh quan thiên nhiên, các yếu tố địa chất, địa mạo, khí hậu, thủy văn, hệ sinh thái và các yếu tố tự nhiên khác có thể được sử dụng cho mục đích du lịch. Còn tài nguyên du lịch văn hóa bao gồm di tích lịch sử – văn hoá, di tích cách mạng, khảo cổ, kiến trúc; giá trị văn hóa truyền thống, lễ hội, văn nghệ dân gian và các giá trị văn hóa khác; công trình lao động sáng tạo

của con người có thể được sử dụng cho mục đích du lịch (Luật Du lịch, 2017).

Là loại hình du lịch dựa vào thiên nhiên và văn hóa bản địa, DLST phát triển trên cơ sở những tài nguyên là giá trị tự nhiên thể hiện trong một hệ sinh thái cụ thể và các giá trị văn hóa bản địa tồn tại và phát triển không tách rời hệ sinh thái tự nhiên đó (Phạm Trung Lương và nnk., 2007).

#### *Tài nguyên du lịch tự nhiên của Tân Châu*

Về khí hậu, Tân Châu có khí hậu nhiệt đới gió mùa, không có mùa đông, nhiệt độ trung bình năm là 27<sup>0</sup>C, khá thuận lợi cho các hoạt động du lịch quanh năm.

Về vị trí địa lý, thị xã Tân Châu nằm ở phía đông bắc tỉnh An Giang, cách Thành phố Hồ Chí Minh 208km về phía đông, cách thành phố Cần Thơ 125km về phía đông nam, cách thành phố Long Xuyên 73km về phía đông. Tân Châu thuộc vùng biên giới, là địa phương đầu nguồn sông Tiền, có đường biên giới giáp với tỉnh Kandal Campuchia. Vị trí địa lý này được đánh giá là không khó tiếp cận từ các trung tâm, điểm du lịch phát triển khác của tỉnh hay vùng (Long Xuyên, Châu Đốc, Đồng Tháp TPHCM, Cần Thơ) và thuận lợi trong khai thác du lịch đường thủy, đặc biệt là đón khách quốc tế từ cửa khẩu Vĩnh Xương với Campuchia.

Cảnh quan tự nhiên: Là sự kết hợp tổng thể các thành phần tự nhiên, trong đó địa hình, lớp phủ thực vật và sông nước đóng vai trò quan trọng để tạo nên yếu tố thẩm mỹ hấp dẫn khách du lịch (Phạm Trung Lương và nnk, 2007). Cảnh quan tự nhiên của Tân Châu chủ yếu được tạo dựng từ yếu tố sông nước và hệ thực vật phong phú tại địa phương.

Về hệ sinh thái tự nhiên, trong các hệ sinh thái điển hình phục vụ DLST được Phạm Trung Lương và cộng sự (2007) đưa ra, Tân Châu có 2 hệ sinh thái là hệ sinh thái sông hồ và hệ sinh thái nông nghiệp.

Là nơi đầu nguồn của sông Mekong chảy vào Việt Nam và có cả hai con sông Tiền, sông Hậu chảy qua, Tân Châu có hệ thống cảnh quan sông ngòi và giao thông đường thủy phong phú, thuận lợi cho phát triển du lịch sông nước. Bờ kè ven sông Tiền tại khu vực trung tâm và tuyến biên giới Vĩnh Xương kéo dài hơn 2km là công trình lịch sử, là yếu tố tiềm năng trong khai thác phát triển loại hình DLST tại Tân Châu.

Đối với hệ sinh thái nông nghiệp, Tân Châu sở hữu nhiều thế mạnh trong sản xuất nông nghiệp, đem lại nhiều tiềm năng cho phát triển DLST nông nghiệp. Đến nay, thị xã Tân Châu đã thực hiện nhất quán chủ trương quy hoạch lại vùng sản xuất gắn với đề án tái cơ cấu nông nghiệp và sản xuất theo hướng ứng dụng công nghệ cao. Hiện tại, thị xã đã thực hiện thành công mô hình nhà màng, chủ yếu ươm cây giống rau màu các loại; mô hình “Trồng hoa lan Mokara cắt cành”; mô hình trồng khảo nghiệm cây cà tím gốc ghép; mô hình đổi mới công nghệ ứng dụng nhà màng để nâng cao hiệu quả trong sản xuất hoa kiểng (xã Phú Vĩnh), trồng dưa lưới (xã Vĩnh Xương), cây sung Mỹ (xã Châu Phong), mô hình sản xuất rau màu, cây ăn trái áp dụng hệ thống tưới tiết kiệm... Còn Vĩnh Hòa (thuộc ấp Vĩnh Bường, xã Vĩnh Hòa, T.X Tân Châu), nằm ở vị trí đầu nguồn sông Tiền là “cái nôi” cung cấp nguồn cá tra, cá basa giống tự nhiên cho vùng ĐBSCL. Tất cả những yếu tố

này đều có thể được khai thác thành sản phẩm du lịch nông nghiệp, DLST.

Ngoài ra, Tân Châu còn có nhiều mô hình phát triển kinh tế trang trại tổng hợp, vùng cây ăn quả, vùng nuôi trồng thủy sản tập trung tại xã Vĩnh Hòa, vùng cây cảnh như vườn mai vàng xã Phú Vĩnh có thể khai thác mô hình du lịch miệt vườn. Miệt vườn là một dạng đặc biệt của hệ sinh thái nông nghiệp gồm các khu chuyên canh trồng cây ăn quả, hoa, cây cảnh rất hấp dẫn đối với khách du lịch (Phạm Trung Lương và nnk, 2007). Tham quan miệt vườn là một hoạt động DLST hấp dẫn và đặc trưng của vùng ĐBSCL.

Có thể thấy, tài nguyên tự nhiên phục vụ DLST tại Tân Châu khá phong phú, đa dạng.

#### *Tài nguyên du lịch văn hóa của Tân Châu*

Theo Phạm Trung Lương và cộng sự (2007), các giá trị văn hóa bản địa thường được khai thác với tư cách là tài nguyên phục vụ DLST bao gồm:

- Kiến thức canh tác, khai thác, bảo tồn và sử dụng các loại sinh vật phục vụ cuộc sống cộng đồng;
- Đặc điểm sinh hoạt văn hóa, lễ hội truyền thống;
- Kiến trúc dân gian, công trình gắn với các truyền thuyết, đặc điểm tự nhiên khu vực;
- Sản phẩm thủ công mỹ nghệ gắn liền với cuộc sống cộng đồng;
- Di tích văn hóa, khảo cổ gắn liền với sự phát triển tín ngưỡng cộng đồng.

Trên cơ sở này, tài nguyên văn hóa phục vụ khai thác DLST của Tân Châu chứa đựng đủ các yếu tố nói trên.

Tân Châu hiện có 11 di tích lịch sử văn hóa, trong đó 2 di tích được xếp hạng di tích cấp quốc gia. Hầu hết các xã, phường đều có đình, chùa, nơi sinh hoạt văn hóa tín ngưỡng cộng đồng. Địa phương còn có 10 ngôi nhà cổ, bảo lưu được nhiều nét kiến trúc, giá trị lịch sử, nhiều thánh đường, tiểu thánh đường của người Chăm. Trong các di tích được xếp hạng có nhiều di tích nổi tiếng, lưu giữ những trang sử hào hùng của dân tộc như: Chùa Giồng Thành được xếp hạng di tích lịch sử văn hóa cấp Quốc gia liên quan đến cuộc đời hoạt động của cụ thân sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh.

**Bảng 1.** Các di tích được công nhận trên địa bàn thị xã Tân Châu

| STT | Tên di tích                               | Xếp loại                     |
|-----|-------------------------------------------|------------------------------|
| 1.  | Kiến trúc nghệ thuật Đình Thần Long Phú   | Di tích lịch sử Cách mạng    |
| 2.  | Đình Thần Vĩnh Hòa                        | Di tích lịch sử Văn hóa      |
| 3.  | Đình Thần Tân An                          | Di tích lịch sử Cách mạng    |
| 4.  | Kiến trúc nghệ thuật Đình Thần Châu Phong | Di tích lịch sử Cách mạng    |
| 5.  | Giồng Trà Dền                             | Di tích lịch sử cách mạng    |
| 6.  | Danh thắng Phù Sơn Tự                     | Di tích lịch sử Cách mạng    |
| 7.  | Miếu Hội                                  | Di tích lịch sử Cách mạng    |
| 8.  | Chùa Bửu Sơn Kỳ Hương                     | Di tích lịch sử Cách mạng    |
| 9.  | Thánh đường Hồi Giáo MuBaRak              | Di tích kiến trúc nghệ thuật |
| 10. | Chùa Giồng Thành                          | Di tích lịch sử Cách mạng    |

(Nguồn: Phòng Văn hóa Thông tin thị xã Tân Châu)

Tân Châu còn có hệ thống di sản văn hóa phi vật thể khá phong phú như: Hoạt động đờn ca tài tử rộng khắp, các hội cúng đình, chùa miếu hội, cúng thần nông,... Trong các lễ hội ẩn chứa nhiều giá trị văn hóa được thể hiện qua nhân vật tưởng niệm, lễ nghi, phong tục, ẩm thực, cùng nhiều trò chơi, trò diễn dân gian đặc trưng thích hợp để khai thác phát triển du lịch.

Các món ăn và sản vật đặc sản của Tân Châu cũng khá phong phú, như: Chiếu UZU, lúa (đặc biệt là lúa Lãnh Mỹ A nổi tiếng lâu đời), gấm, khăn của người Chăm, mắm cá mè, bánh bò, lap xường bò, cải bò của người Chăm và các đặc sản ẩm thực Chăm khác, trong đó có những sản phẩm đã có thương hiệu và được đánh giá là sản phẩm chất lượng cao khi tham gia chương trình Mỗi xã một sản phẩm OCOP.

Các làng nghề truyền thống như dệt lụa, dệt chiếu và dệt thổ cẩm, đặc biệt sản phẩm thổ cẩm Chăm Châu Phong vẫn giữ được nét đặc trưng truyền thống như: Sà rông, khăn choàng, nón, áo khoác, túi xách luôn là những mặt hàng được khách hàng, nhất là du khách nước ngoài lựa chọn mua làm đồ lưu niệm trong mỗi chuyến du lịch ghé tham quan làng nghề.

Tiềm năng du lịch nói chung và DLST nói riêng của Tân Châu cũng được lãnh đạo thị xã và người dân địa phương tại đây nhận thức rõ rệt.

UBND Thị xã đã nhận định “Là một thị xã trẻ thuộc tỉnh An Giang, là điểm đầu nguồn của sông Tiền, có đường biên giới giáp với Campuchia, với nhiều tiềm năng về DLST và du lịch văn hóa, Tân Châu có thể là nơi thu hút đông đảo khách du lịch đến tham quan và mua sắm” (UBND Thị Xã Tân Châu, 2017).

Còn người dân, khi được hỏi về những yếu tố thu hút khách du lịch của Tân Châu, đã đưa ra những đánh giá dưới đây (trên thang điểm từ 1-5 với 1 là không thu hút và 5 là rất thu hút)

**Bảng 2.** *Đánh giá của người dân địa phương về các yếu tố thu hút khách du lịch của Tân Châu*

| Sản phẩm / Yếu tố/ Địa điểm     | Giá trị trung bình |
|---------------------------------|--------------------|
| 1.Cảnh quan thiên nhiên         | 3.27               |
| 2.Hệ thống sông ngòi, kênh rạch | 3.40               |
| 3.Các lễ hội truyền thống       | 3.11               |
| 4.Ẩm thực địa phương            | 3.31               |
| 5.Ẩm thực Chăm                  | 2.87               |
| 6.Lúa                           | 3.95               |
| 7.Thổ cẩm                       | 3.31               |
| 8.Chiếu                         | 3.24               |
| 9.Trái cây                      | 2.74               |
| 10.Làng Chăm                    | 3.21               |
| 11.Thánh đường Chăm             | 3.14               |
| 12.Chùa Giồng Thành             | 3.00               |
| 13.Chùa Núi Nổi                 | 3.18               |

|                                                                                        |      |
|----------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 14.Ngoi mộ Sư ông Gò Mối                                                               | 2.38 |
| 15.Cửa khẩu Vĩnh Xương                                                                 | 3.09 |
| 16. Các điểm trồng hoa màu, trái cây, lúa (cánh đồng sen, dưa lưới, cây cảnh, bưởi...) | 2.73 |
| 17. Các điểm chăn nuôi (làng bè cá, vịt...)                                            | 2.71 |
| 18. Các cơ sở sản xuất, chế biến thực phẩm (tung lò mò, bánh bò...)                    | 3.27 |

(Nguồn: Khảo sát của Đề tài, 2020)

Với thang điểm 5, điểm trung bình từ 2,61 trở lên được xem là có thu hút (từ 3,41 là tương đối thu hút và từ 4,21 là rất thu hút). Như vậy, kết quả khảo sát cho thấy tất cả các yếu tố được đề cập đều nhận được đánh giá khá tích cực từ phía người dân, 17/18 yếu tố có điểm trung bình trên 2,61 – tương đương với mức là có sự thu hút ở mức độ nhất định (trừ Ngôi mộ Sư ông Gò mối). Hai yếu tố nhận được đánh giá cao nhất là Hệ thống sông ngòi kênh rạch và Lụa Tân Châu – hai yếu tố này cũng đại diện cho 2 nhóm tiềm năng du lịch tự nhiên và văn hóa phục vụ cho loại hình DLST. Kết quả này cho thấy bản thân người dân địa phương có nhận thức và đánh giá tích cực về các tài nguyên hiện hữu trong cuộc sống của chính họ có thể trở thành yếu tố thu hút để khai thác phát triển du lịch.

Nói tóm lại, từ góc độ tài nguyên du lịch thiên nhiên và văn hóa, thị xã Tân Châu sở hữu nhiều tiềm năng có thể khai thác tốt phục vụ phát triển DLST.

### **3.2. Thực trạng khai thác du lịch sinh thái tại Tân Châu**

Thương mại – dịch vụ được xem là ngành kinh tế mũi nhọn, góp phần quan trọng cho phát triển kinh tế địa phương của Tân Châu. Khai thác lợi thế, tiềm năng, đẩy mạnh phát triển du lịch là mục tiêu mà cả hệ thống chính trị nơi đây đang hướng tới.

Hiện tại, Tân Châu đang khai thác hai tuyến du lịch chính yếu. Tuyến 1 là tham quan bằng đường thủy đi từ phường Long Châu đến xã Phú Vĩnh và Châu Phong. Tại phường Long Châu, du khách tham quan cơ sở dệt lụa Hồng Ngọc, dệt chiếu UZU, tiếp đến tham quan vườn mai vàng Phú Vĩnh, sau đó dừng chân tại Trung tâm du lịch cộng đồng dân tộc Chăm xã Châu Phong tham quan các cơ sở dệt thổ cẩm Chăm và thưởng thức các món ăn đặc sản của người Chăm. Đối với tuyến 2, du khách tham quan các điểm di tích lịch sử và các ngôi nhà cổ gồm: Chùa Bửu Sơn kỳ hương xã Vĩnh Xương, di tích lịch sử cách mạng Phù sơn tự, nhà cổ xã Long An, nhà cổ phường Long Thạnh, di tích lịch sử cách mạng cấp quốc gia chùa Giồng Thành, Nhà truyền thống cụ Nguyễn Sinh Sắc thuộc phường Long Sơn, Thánh đường Mubarak Muhammadiyah xã Châu Phong.

Có thể thấy, trong 2 tour tuyến chính đang khai thác tại Tân Châu hiện nay, chỉ các yếu tố văn hóa và lịch sử được chú trọng khai thác, yếu tố thiên nhiên, sinh thái chưa được tận dụng nhiều, trong khi đây cũng là một thế mạnh đáng chú ý của Tân Châu và hơn hết còn đang là một xu thế trong phát triển du lịch hiện đại do nhu cầu tìm về với thiên nhiên ngày một cao của du khách.

Năm 2017, Tân Châu đã có mô hình DLST khá nổi là Vườn sinh thái Lan Vy. Mô hình hoạt động theo kiểu nhà hàng DLST kèm dịch vụ ăn uống. Tuy nhiên, hiện nay vườn sinh thái này đã dừng hoạt động.

Tìm hiểu quan điểm của lãnh đạo địa phương trong hướng phát triển DLST, nhóm nghiên cứu được đại diện lãnh đạo phường Long Châu cho biết hiện nay phường đã và đang kêu gọi đầu tư để triển khai DLST tại khu vực cồn Vĩnh Hòa nhưng gặp phải khó khăn là nguồn vốn quá lớn. Long Châu có thế mạnh về nông nghiệp, lãnh đạo địa phương cũng đã có ý tưởng và đang kêu gọi trồng những loại cây thích hợp và định hướng chuyển đổi theo kiểu làm trang trại.

Trong quá trình khảo sát, nhóm nghiên cứu có phỏng vấn một số chủ hộ có trang trại hoa kiểng, dưa lưới và sung Mỹ có tiềm năng đón khách du lịch vào tham quan, trải nghiệm tại xã Châu Phong, các chủ hộ đều cho biết họ có nhu cầu và sẵn sàng đón tiếp khách du lịch nhưng còn nhiều khó khăn, họ chủ yếu chỉ biết làm nông, không có kinh nghiệm, kiến thức về làm du lịch nên không biết cần triển khai như thế nào, cần được hướng dẫn và hỗ trợ.

Từ lâu, DLST đã là một loại hình du lịch hấp dẫn, đặc biệt phát triển ở ĐBSCL (Nguyễn Văn Thúc, 2021). Các mô hình DLST thành công tại vùng ĐBSCL cho thấy loại hình DLST, du lịch nông nghiệp khá thích hợp với sự tham gia của các cộng đồng địa phương, của các hộ gia đình. Trong quá trình khảo sát tại các điểm du lịch nổi bật của Tân Châu, đề tài nhận thấy người dân nơi đây ý thức được lợi ích của phát triển du lịch nhưng sự tham gia còn chưa sâu rộng. Trong tổng số 100 hộ gia đình tham gia khảo sát, có 42 hộ (chiếm 42%) đã tham gia vào hoạt động kinh doanh du lịch với những dịch vụ, sản phẩm, cách thức khác nhau mà trong đó đông nhất là cung cấp dịch vụ ăn uống (19%). Hoạt động liên quan trực tiếp nhất tới DLST là *Đón tiếp khách du lịch tại vườn rau/hoa hoặc trang trại* mới chỉ được cung cấp bởi 2 hộ dân. Hoạt động *Đón tiếp khách du lịch tại nhà/ xưởng sản xuất đồ thủ công* cũng chỉ được cung cấp bởi 3 hộ. Dịch vụ *Cho khách du lịch thuê phòng ngủ/chỗ ở* thì có 7 hộ.

**Bảng 3.** Hoạt động cung cấp dịch vụ du lịch của người dân địa phương

| Hoạt động phục vụ khách du lịch                               | Số hộ |
|---------------------------------------------------------------|-------|
| 1. Chuyên chở khách du lịch                                   | 4     |
| 2. Hướng dẫn khách du lịch                                    | 6     |
| 3. Dẫn đường cho khách du lịch                                | 5     |
| 4. Sản xuất, bán hàng lưu niệm                                | 8     |
| 5. Cho khách du lịch thuê phòng ngủ/chỗ ở                     | 7     |
| 6. Cung cấp dịch vụ ăn uống                                   | 19    |
| 7. Đón tiếp khách du lịch tại vườn rau/hoa hoặc trang trại    | 2     |
| 8. Đón tiếp khách du lịch tại nhà/ xưởng sản xuất đồ thủ công | 3     |
| 9. Biểu diễn đờn ca tài tử phục vụ du khách                   | 2     |
| 10. Khác                                                      | 0     |
| 11. Chưa tham gia cung cấp dịch vụ cho khách du lịch          | 58    |

(Nguồn: Khảo sát của Đề tài, 2020)

Có thể thấy, mặc dù có nhiều tiềm năng trong phát triển DLST nhưng hiện nay loại hình này hầu như chưa được khai thác tại Tân Châu, người dân tham gia còn hạn

chế, nhỏ lẻ, các tài nguyên tự nhiên chưa được chú trọng, các tour tuyến chỉ tập trung vào các điểm đến văn hóa, lịch sử hay khai thác các giá trị nhân văn. Trong nghiên cứu của Nguyễn Văn Thúc (2021) về DLST miệt vườn tỉnh An Giang nói chung, loại hình này mặc dù đã và đang được An Giang tận dụng lợi thế để phát triển ngày càng phổ biến nhưng cũng vẫn còn tồn tại nhiều hạn chế và chưa được khai thác hết.

### **3.3. Định hướng phát triển du lịch sinh thái tại Tân Châu**

Từ góc độ các nhà quản lý tại địa phương, việc phát triển du lịch nói chung và DLST nói riêng nằm trong định hướng chiến lược của Tỉnh và thị xã. Kế hoạch Phát triển du lịch thị xã Tân Châu giai đoạn 2016-2020 của UBND Thị xã nêu rõ: Đưa ngành du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn và là điểm dừng chân lý tưởng cho khách du lịch; Lập kế hoạch phát triển hệ thống nhà hàng, khách sạn; khu DLST – điểm dừng chân, đầu tư khu DLST Cồn, sông nước.

Văn bản của UBND Thị xã về *Kế hoạch Thực hiện Chương trình hành động số 59/ctr-UBND về phát triển hạ tầng du lịch tỉnh An Giang giai đoạn 2016-2020, định hướng đến năm 2025* cũng nêu rõ định hướng phát triển các sản phẩm DLST, nghiên cứu xây dựng bộ sản phẩm du lịch sông nước, huy động các nguồn lực xã hội xây dựng các bến thuyền, cầu tàu và phát triển các sản phẩm du lịch đường sông, cồn bãi.

Đại diện lãnh đạo Sở VH-TT-DL tỉnh An Giang cũng cho biết quan điểm của Sở là tạo điều kiện cho Tân Châu phát triển du lịch, đặc biệt là du lịch văn hóa, làng nghề và DLST. Riêng về DLST của Tân Châu, trả lời phỏng vấn sâu của nhóm nghiên cứu, đại diện lãnh đạo Sở nhận định Tân Châu có lợi thế đường sông, trong kêu gọi đầu tư hạ tầng du lịch, đối với Tân Châu, Sở ưu tiên hướng phát triển DLST – văn hóa.

Người dân địa phương – những người chủ sở hữu các trang trại đầy tiềm năng trong khai thác DLST cũng có những nhận thức và ý tưởng đề xuất cho việc triển khai du lịch trong thời gian tới, kết quả phỏng vấn sâu cho thấy các hộ dân tại địa phương đang sở hữu và canh tác nông nghiệp đều sẵn sàng mở cửa trang trại, vườn của hộ gia đình, cải tạo và nâng cấp đáp ứng các nhu cầu để đón khách du lịch. Họ cũng có đề xuất về việc cải thiện cơ sở hạ tầng, đặc biệt là giao thông để các loại xe du lịch có thể tiếp cận với các điểm du lịch dễ dàng hơn hay đưa ra các ý tưởng cụ thể cho việc tham gia cung cấp các hoạt động du lịch tại địa phương.

## **4. Kết luận**

Từ những dữ liệu thu thập được, nhóm nghiên cứu đưa ra một số kết luận sơ bộ về tiềm năng và thực trạng khai thác DLST tại thị xã Tân Châu, An Giang như sau:

Thứ nhất, về tiềm năng, thị xã Tân Châu sở hữu tài nguyên thiên nhiên và văn hóa, lịch sử phong phú, hấp dẫn, phù hợp với việc phát triển loại hình DLST;

Thứ hai, mặc dù sở hữu tiềm năng nhất định nhưng hoạt động khai thác DLST tại Tân Châu còn khá mờ nhạt, chỉ một số yếu tố văn hóa địa phương được chú

trọng, các điều kiện tự nhiên và sinh thái nông nghiệp vốn là điểm mạnh của thị xã chưa được tận dụng tốt;

Thứ ba, người dân địa phương đánh giá cao tiềm năng du lịch của địa bàn sinh sống nhưng chưa tham gia chủ động, tích cực và hiệu quả trong khai thác tiềm năng này;

Thứ tư, lãnh đạo địa phương và người dân đều có nhận thức tốt và sự quan tâm đối với phát triển DLST, thể hiện mong muốn và định hướng chú trọng phát triển loại hình du lịch này trong tương lai.

Trên cơ sở đó, nhóm nghiên cứu đề xuất một số hướng đi, hoạt động cụ thể cho việc triển khai loại hình DLST tại Tân Châu trong thời gian tới:

- Tiếp tục kêu gọi đầu tư để có các nguồn lực cho việc khai thác bài bản, hệ thống như xây dựng các khu, điểm DLST tại những khu vực có tiềm năng (cồn, bãi);

- Nâng cấp cơ sở hạ tầng giao thông để thuận tiện cho các phương tiện vận chuyển đưa đón khách tới các điểm du lịch;

- Thu hút các thành phần tham gia kinh tế du lịch, triển khai các mô hình DLST nhỏ, tại chỗ (miệt vườn, homestay...) trên cơ sở tiềm năng sẵn có (vườn cây ăn trái, hoa màu của người dân địa phương, đời sống sinh hoạt sông nước, ẩm thực địa phương...);

- Tổ chức tập huấn kiến thức, kỹ năng, cung cấp thông tin cho các hộ dân có đủ điều kiện và có nhu cầu tham gia kinh doanh du lịch;

- Phát triển, đa dạng hóa sản phẩm DLST dựa vào cộng đồng, chủ yếu theo hướng khai thác thế mạnh nông nghiệp, tạo dựng các sản phẩm du lịch nông nghiệp dựa vào những lợi thế và đặc trưng riêng của Tân Châu;

- Gắn phát triển DLST với xây dựng nông thôn mới và chương trình mỗi xã một sản phẩm OCOP, tận dụng thế mạnh nông nghiệp vào phát triển du lịch.

Bài viết này còn nhiều hạn chế do dữ liệu khai thác từ một đề tài tổng quát, không tập trung vào chủ đề DLST và khách thể nghiên cứu còn thiếu nhóm quan trọng có thể đưa ra những đánh giá thiết thực là nhóm du khách (do tác động của đại dịch Covid-19, nhóm nghiên cứu gặp phải trở ngại lớn trong việc thu thập thông tin từ nhóm khách thể này). Do những hạn chế trong nguồn dữ liệu, những phát hiện và nhận định của bài viết mang tính gợi mở. Cần những nghiên cứu chuyên sâu, chi tiết hơn để có thể phân tích chính xác và đa chiều về hiện trạng DLST tại Tân Châu.

## **TÀI LIỆU THAM KHẢO**

- [1] Lưu Phước Vẹn, Trần Công Dũ (2019). Du lịch sinh thái thúc đẩy phát triển kinh tế nông thôn vùng Đồng bằng sông Cửu Long. *Tạp chí Tài Chính*, Kỳ 1 tháng 8/2019.
- [2] Nguyễn Quyết Thắng (2014). *Giải pháp phát triển Du lịch sinh thái bền vững tại một số địa phương miền trung – Việt Nam*. Proceedings of the International conference on tourism globalization and tourism localization 2014.

- [3] Nguyễn Văn Thuật (2016). Ý kiến mới về Du lịch sinh thái. *Tạp chí Khoa học Đại học Đồng Nai*, số 1/2016.
- [4] Nguyễn Văn Thúc (2021). *Phát triển Du lịch sinh thái miệt vườn ở tỉnh An Giang: Thực trạng và giải pháp. Phát triển du lịch nông nghiệp ở ĐBSCL trong bối cảnh mới*. NXB Đại học Quốc gia.
- [5] Phạm Trung Lương và nnk (2007). *DLST – Những vấn đề về lý luận và thực tiễn phát triển ở Việt Nam*. NXB Giáo dục
- [6] Quốc Hội (2017). Luật Du lịch 2017. Số 09/2017/QH14 ngày 19/6/2017.
- [7] UBND thị xã Tân Châu (2017). Kế hoạch Phát triển du lịch giai đoạn 2016-2020
- [8] UBND thị xã Tân Châu (2017b). Kế hoạch Thực hiện Chương trình hành động số 59/ctr-UBND về phát triển hạ tầng du lịch tỉnh An Giang giai đoạn 2016-2020, định hướng đến năm 2025.
- [9] UBND tỉnh An Giang (2014). Về việc phê duyệt Quy hoạch tổng thể phát triển ngành du lịch tỉnh An Giang từ năm 2014 đến năm 2020 và tầm nhìn đến năm 2030. Quyết định số 1008/QĐ-UBND ngày 01/7/2014.